GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 21. *Sâmbătă 26 Ianuariu (7 Februariu)* **1885.**

Interpelațiunea lui Blasiu Orban.

Brașovŭ, 25 Ianuariu 1885.

Dacă arŭ fi mai fostŭ de lipsă sĕ aducemŭ probe despre aceea, că părerile, ce le-amŭ desvoltatŭ ḍilele aceste în articulii: „Românii, Tronulŭ și opiniunea publică“ sunt intemeiate pe starea adevĕrată a lucrurilorŭ, atuncĭ nu ne puteamŭ dorì o probă mai tare și mai eclatantă ca aceea ce a adus'o Sĕcuiulŭ Blasiu Orban prin interpelațiunea sa din ședința dela 4 Februariu a dietei ungare.

Așa ne trebue. Dacă noi Românii și Sașii din Ardélŭ, într'unŭ șirŭ de anĭ atâtŭ de lungŭ, n'amŭ întreprinsŭ nicĭ unŭ pasŭ seriosŭ spre a documentá înaintea Tronului și a opiniunei publice, că situațiunea, ce ni s'a creatŭ de către regimulŭ ungurescŭ, mai alesŭ dela 1879 încóce, a devenitŭ nesuferibilă și că în deosebĭ din causa curentului nenorocitŭ de maghiarisare poporulŭ nostru trebue sĕ îndure ḍilnicŭ nedreptățirile și prigonirile cele mai amare; décă noi Nemaghiarii din Ardélŭ, carĭ suntemŭ încă odată așa de numĕroșĭ ca Croații, n'amŭ fostŭ în stare până acum de a aflá unŭ mijlocŭ legalŭ, prin care sĕ nimicimŭ odată pentru totdéuna tendențiósele și sistematicele defăimărĭ din partea adversarilorŭ noștri: trebue sĕ auḍimŭ aḍĭ că noi suntemŭ rĕsvrĕtitorii, noi clevetitorii, noi acusămŭ nația maghiară înaintea străinătuții, trebue sĕ auḍimŭ aḍĭ, după șépte-spre-ḍece anĭ de maltrătare și de asuprire, că poporulŭ ardelénŭ este liniștitŭ și mulțumitŭ și numai pressa națională română și săséscă ațiță spiritele, numai ea sădesce ura și provócă nemulțămirea în țéră.

Acésta teribilă acusare se pronunța de pe tribuna parlamentară, chiar de unŭ deputatŭ sĕcuiu din Ardélŭ. Tóte ḍiarele din monarhiă o reproducŭ, firulŭ telegraficŭ din Peșta o transmite în tóte centrele statelorŭ europene și lumea află în anulŭ Domnului 1885 din nou, că foile românescĭ și germane din Ardélŭ nu represintă causa poporului lorŭ, ci facŭ servicii numai dușmanilorŭ din afară, agitândŭ în contra statului.

Blasiu Orban a primitŭ soliă dela Clușienĭ, că se prăpădesce gintea maghiară din Transilvania, dacă nu se va cassá juriulŭ de pressă din Sibiiu, dându-se foile „agitatóre“ românescĭ și săsescĭ pe mâna lorŭ și a fraților lorŭ de cruce sĕcui din Têrgulŭ-Mureșului. Și Blasiu, pe deplinŭ convinsŭ că este timpulŭ ca Ungurii din Ardélŭ sĕ scape și de plaga gazetarilorŭ românĭ și sașĭ, carĭ le amărăscŭ ḍilele, se folosesce de momentŭ și cere dela ministrulŭ de justiția strămutarea juriului pentru delicte de pressă dela Sibiiu.

Strămutarea acésta va păré puținŭ lucru celorŭ ce nu cunoscŭ relațiunile în carĭ trăimŭ, dér décă se va esecutá, ea nu însémnă nicĭ mai multŭ nicĭ mai puținŭ decâtŭ *secvestrarea complectă a libertății de pressă* încâtŭ ne privesce pe noi cei ce luptămŭ pentru drepturile poporului ardelénŭ. Căcĭ putemŭ fi sigurĭ, că dacă este vorba ca ḍiariștii noștri sĕ fie judecațĭ de „patrioții“ din Clușiu și din Têrgu-Mureșului, aceștia în consciința lorŭ ne vorŭ afla vinovațĭ orĭ de câte orĭ vomŭ fi citațĭ și acusațĭ înaintea tribunalului poporului lorŭ. Arŭ fi bine déca ne-amŭ înșelá în acésta părere, dér la ce sentințe sĕ ne așteptămŭ în Clușiu și în Têrgulŭ-Mureșului din partea unorŭ concetățenĭ, carĭ pe fie-care ḍi cetescŭ în „Kolozsvári Közlöny,“ „Ellenzék“, „Magyar Polgár“ și în alte ḍecĭ de ḍiare ungurescĭ, că cărturarii românĭ și sașĭ din Ardélŭ nu țintescŭ decâtŭ la distrugerea statului ungurescŭ și a națiunei maghiare?

Voinicosulŭ Blasiu Orban este membru alŭ opoșițiunei estreme maghiare. Acésta este unŭ semnŭ ominosŭ pentru noi, căcĭ de câte orĭ se plănuesce câte unŭ atentatŭ nou în contra nóstră cei din stânga estremă suntŭ, carĭ inițiéză campania. Acțiunile în potriva nóstră suntŭ totdéuna combinate și ne-amŭ mirá fórte, dacă s'ar dovedí că d. Tisza de astădată n'a fostŭ înțelesŭ cu Sĕcuiulŭ din Ardélŭ.

Așteptămŭ cu nerăbdare sĕ vedemŭ respunsulŭ ce-lŭ va dá ministrulŭ de justiția lui Blasiu Orbanŭ. Dacă acestŭ rĕspunsŭ va fi favorabilŭ pretensiunilorŭ ungaro-sĕcuescĭ din Transilvania, atuncĭ lumină deplină se va face asupra întregei comedie, ce se jócă de unŭ timpŭ încóce, de când primulŭ ministru a anunțatŭ „mĕsurile esceptionale“ în discursulŭ sĕu dela Oradea-mare.

Atuncĭ se va vedé curatŭ și limpede, ca în améḍa mare, că tótă sfara 'n țéră, ce au făcut'o miniștrii și foile ungurescĭ guvernamentale în înțelegere cu ale opoșițiunei din incidentulŭ anunțatelor mĕsurĭ esceptionale, n'a fost decât o manevră deghisată spre a pregăti și justifica înaintea opiniunei publice strămutarea juriului din Sibiiu, care are de scopŭ de a despoia pe Românii și pe Sașii din Ardélŭ și de puțintica libertate de a se apĕra prin pressă în contra încălcărilorŭ și a fărădelegilorŭ celorŭ dela putere.

Atuncĭ doveditŭ va fi și aceea, că procesele ce s'au intentatŭ în scurtulŭ timpŭ de șése septemânĭ la doue ḍiare române opoșițiunale din Sibiiu, au fostŭ numai trase de pĕrŭ ca sĕ pótă fi folosite pentru scopurile meschine ale celorŭ, carĭ și-au pusŭ în gândŭ sĕ ne spulbere din acéstă țéră.

CRONICA POLITICĂ.

In ședința dela 4 Februariu n. a dietei ungare, deputatulŭ Blasius Orban a ținutŭ unŭ discursŭ cu »mare patosŭ« în contra pressei române. Unŭ Românŭ care a asistatŭ la acéstă ședință ne comunică, că fóia nóstră a fostŭ în prima liniă onorată cu câteva »grațiosităţĭ« ungurescĭ. Numitulŭ deputatŭ a adresatŭ apoi ministrului de justiția următórea interpelare: 1. Are ministru cunoscință că foile române și germane din Ardélŭ predică revolta în contra »ideiĭ de statŭ maghiarŭ,« insultă cu cea mai mare cutezanță națiunea ungară, acusă înaintea streinătății și ațiță la ură pe pacĭnicii locuitorĭ ai Ardélului? 2. Are cunoscință despre aceea, că fóia română din Sibiiu »Tribuna« ḍice în numĕrulŭ sĕu dela 30 Noemvre trecutŭ, că Românii ar trebui sĕ pândéscă ocasiunea, ca sĕ sgudue din temelii acéstă țéră și sĕ se unéscă cu dușmanii ei, și că cu tótă acéstă trădare vĕdită a patriei jurații din Sibiiu au achitatŭ la 3 curentŭ pe acusațĭ, precum au făcutŭ de 17 anĭ cu toțĭ câțĭ au îndrăsnitŭ d'a agita în contra esistenții statului ungarŭ și a insulta națiunea nóstră? 3. Are de gândŭ sĕ caseze pe calea ordinațiunei juriulŭ din Sibiu și în privința delictelorŭ de pressă în Ardélŭ sĕ declare competente tribunalele cu jurii din Clușiu și Têrgu-Mureșului? Séu are de gândŭ, dacă nu crede că póte esecutá acésta pe calea ordinațiunei, sĕ aducă în cameră unŭ proiectŭ de lege în acéstă privință? Interpelarea se va înmâna ministrului, alŭ cărui rĕspunsŭ îlŭ așteptămŭ cu curiositate.

*

Totŭ în acéstă ședință Bela Grünwald amintì, că după comunicările unorŭ foi provinciale o reuniune panslavistă pronunțată a arangeatŭ în sĕptămâna trecută în Liptó-St.-Miclăușŭ o serbare împreunată cu declamațiunĭ, cântece și jocŭ, care n'a fostŭ altceva decâtŭ o demonstrațiune în contra Ungurilorŭ și a statului ungarŭ. Lucrulŭ e cu atâtŭ mai bătătorŭ la ochĭ, că acéstă demonstrațiune s'a petrecutŭ în sala edificiului comitatensŭ, unde de altmintrelea nu se manifestă decâtŭ spiritulŭ patriotismului, Grünwald adresà apoi ministrului de interne următórea interpelare: 1. Are ministrulŭ cunosciință că edificiulŭ publicŭ alŭ comitatului a fostŭ obiectŭ alŭ demonstrațiunilorŭ dușmane statului? 2. Are de gândŭ sĕ ia dispositiunile necesare pentru cercetarea faptului și 3. Are de gândŭ sĕ ia mĕsurĭ ca pe viitorŭ sĕ nu se mai întêmple asemenea casurĭ? — Ministrulŭ Tisza a rĕspunsŭ îndată, că n'are cunoscință despre acésta, dar că va dispune sĕ se cerceteze casulŭ, căcĭ se póte că patrioții din fruntea comitatului Lipta au fostŭ amăgițĭ. Va face totŭ ce-i va sta în putere, ca așa ceva sĕ nu se mai întêmple.

*

Ḍiarulŭ „Times« primesce din Constantinopolŭ scirea, că Pórta a adresatŭ o notă circulară către puterile ce au semnatŭ tractatulŭ dela Berlinŭ, prin care le atrage atențiunea asupra tratamentului rĕu ce-lŭ întêmpină mahomedanii din partea autoritățilorŭ române și bulgare în teritoriile anectate. Moslimii, ḍice nota, se vĕdŭ silițĭ de a emigra și proprietățile lorŭ se confiscă în modŭ ilegalŭ. Inalta Pórtă apeléză puterilorŭ și le rógă sĕ intervină pe lângă guvernulŭ românŭ și bulgarŭ, ca sĕ se aplice cu dreptate articululŭ respectivŭ alŭ tractatului dela Berlinŭ. Aceeașĭ fóiă primesce o depeșă în care se ḍice, că o deputațiune de mahomedanĭ emigrațĭ din Dobrogea în Asia mică a predatŭ Sultanului o petițiune, rugându-se de ajutorŭ în contra persecuțiunilorŭ, vecsațiunilorŭ și a șicanelorŭ, ce se ḍice că trebue sĕ-le sufere musulmanii în Dobrogea. Așteptămŭ sĕ vedemŭ ce vorŭ ḍice organele guvernamentale din România la aceste faime, ce se rĕspândescŭ din Constantinopolŭ.

*

Foile francese află din Roma, că Italianii voiescŭ sĕ ocupe afară de Beilul și de Massauah încă alte cincĭ puncte la Marea roșiă. Se'nțelege că acésta se va întêmpla numai după ce va sosi acolo și a doua espedițiune italiană. Câtŭ privesce protestulŭ Porții foile din Roma declară că „Mancini nicĭ nu va lua în considerare protestulŭ și nicĭ nu va rĕspunde la elŭ.« Italianii susțínŭ că Pórta concedândŭ ca Anglia sĕ ocupe la 1882 Egiptulŭ, nu mai potŭ interḍice acum ocuparea unorŭ puncte la litorarulŭ Mărei roșie din partea Italiei, care a fostŭ invitată la 1882 a cooperá cu Anglia. Bate la ochĭ, că ambasadorulŭ Italiei la Constantinopolŭ, comitele Corti, a cerutŭ și a primitŭ unŭ concediu de trei lunĭ. Se consideră acésta ca unŭ simptomŭ, că guvernulŭ italianŭ este așa de sigurŭ că Anglia sprijinesce politica sa de ocupațiune, încâtŭ nu-i pasă multŭ nicĭ de eventualitatea de a se rupe relațiunile sale cu Pórta.

*

Din Paris se anunță, că generalulŭ Brière de l'Isle, care conduce operațiunile în Tonching, va porní cu douĕ colóne asupra cetății Lang-Sou. O colónă va merge peste Bac-Lé, ceealaltă peste Chu, pe unde n'a călcatŭ încă piciorŭ de omŭ civilisatŭ. Fiecare din aceste colóne va fi compusă din 6000 ómenĭ trupe bine disciplinate și probate în rĕsboiu. Chinesii sĕ fi concentratŭ vreo 20,000 ómenĭ la Lang-Sou, dintre carĭ numai o mică parte sunt esercitațĭ și disciplinațĭ după sistemulŭ europénŭ.

Iubileulŭ Regimentului românŭ Nr. 64.

Orăștia, 22 Ianuariu 1885.

Domnule Redactorŭ!

Asistândŭ la serbarea jubileului de 25 de anĭ a înființării Regimentului de infanteriă Nr. 64, îmĭ permitŭ de a vĕ comunicá următórele:

A asistatŭ totŭ corpulŭ oficerilorŭ, precum și celŭ dela Batalionulŭ ce se află dislocatŭ în

Alba-Iulia, ținêndu-se mai multe cuvêntărĭ în numele d-lui colonelŭ și a asistențilorŭ.

Soldațilorŭ li-s'a datŭ cu ordinulŭ de ḑi, nr. 32 din 20 Ianuariu st. v. (1 Februariu) alŭ Regimentului următórea comunicare în lìmba română:

Ostașĭ!

Astăḑĭ este unŭ pătrarŭ de seculŭ de când în urma înaltei ordinațiunĭ a Majestățiĭ Sale din câte unŭ Batalionŭ din regimentele de infanteriă Nr. 31, 50 și 51 s'a înființatŭ Regimentulŭ Nr. 64.

Regimentulŭ serbéză dară astăḑĭ jubileulŭ de 25 de anĭ a esistenței sale tinere, dar gloriόse.

Cu litere de aurŭ și-a eternizatŭ pentru totdéuna numele sĕu în istoria rĕsboiului prin fapte eroice. Faptele gloriόse ale strămoșilorŭ voștri și ale națiunei vόstre, care în tótă vremea și în cele mai periculόse periode a patriei s'a adunatŭ sub stindardele împĕrătescĭ; curagiulŭ și eroismulŭ, vênjoșia și destoinicia, ascultarea și fidelitatea garantéză pentru sceea, eă dacă apĕrarea înaltei case domnitóre și a patriei ne-ar chema pe noi astăḑĭ la fapte nouĕ, voi atuncĭ vĕ vețĭ arăta ca fii și următorĭ demnĭ ei națiunei vόstre.

Orăștiă, la 22 Ianuariu v. (3 Februariu n.) 1885.

Cordei, colonelŭ.

Procesulŭ de pressă alŭ „Tribunei."

Reproducemŭ după »Tribuna« discursurile ce s'au rostitŭ de către acusațĭ, procurorŭ și apĕrătorŭ în procesulŭ ce s'a pertractatŭ în 3 Febr. n înaintea juriului din Sibiiu:

Ioanŭ **Slavici:** Legea îmĭ acordă dreptulŭ de a lua cuvêntulŭ, mai înainte de a se face citirea articolului incriminatŭ. Nu potŭ sĕ înțelegŭ acestŭ dreptŭ decâtŭ astfelŭ, că era în intențiunea legiuitorului sĕ-i înlesnéscă acusatului, în casulŭ presentŭ mie, apĕrarea. Anume nu fapta în sine, ci reaua intențiune e ceea-ce legea pedepsesce în persόna făptuitorului. D-vóstră sunteţĭ dér chiămațĭ a vĕ pronunța, décă eu în adevĕrŭ am sĕvêrșitŭ cu rea intențiune fapta ce mi se impută. Eu o negŭ acésta cu tótă hotărîrea, și câtă vreme nu-mĭ este cunoscută motivarea acusării, persistŭ a susține, că numai o neînțelegere a pututŭ sĕ fie punctulŭ de plecare alŭ actualei pertractărĭ finale. Décă v'așŭ fi cunoscutŭ, domnilorŭ jurațĭ, așŭ puté sĕ așteptŭ în tótă liniștea verdictulŭ d-vóstră; elŭ nu póte sĕ sune altfelŭ, decâtŭ: acestŭ omŭ nu e capabilŭ de fapta ce i-se impută. Durere însĕ, trăiescŭ numai de vr'o câteva lunĭ aici și am fostŭ și în acestŭ timpŭ atâtŭ de ocupatŭ, încâtŭ 'mi-a fostŭ peste putință sĕ întru în relațiunĭ cu cercurĭ mai largĭ. Cei mai mulțĭ dintre d-vóstră nu mĕ cunoscŭ, dér nicĭ chiar din vedere, nu potŭ decĭ sĕ sperezŭ, că mĕ vețĭ judeca dupĕ adevĕratele mele vederĭ și intențiunĭ. Mĕ simțŭ dér îndemnatŭ a luà încă acum cuvêntulŭ, pentru-ca sĕ vĕ punŭ în posițiă de a mĕ judecá dreptŭ.

Incumetându-mĕ sĕ purcedŭ la resolvarea acestei probleme, sunt cuprinsŭ de simțĕmêntulŭ penibilŭ că mĕ expunŭ sĕ vĕ supĕrŭ și sĕ stricŭ totodată causei, pe care o representŭ, mai multŭ decâtŭ potŭ sĕ'i folosescŭ lucrândŭ anĭ îndelungațĭ. Nu mai suntŭ omŭ tênĕrŭ, e însĕ prima dată în viața mea, că suntŭ silitŭ a vorbi în publicŭ. Singură acéstă împrejurare vĕ va esplica din destulŭ sentimentulŭ de strîmtorare, de care suntŭ cuprinsŭ în momentulŭ acesta. Mai stau acum și ca acusatŭ în fața d-vóstră și am sĕ mĕ apĕrŭ în o limbă, care 'mĭ este ce e dreptŭ, fórte prețiósă, dér pe care nu o vorbescŭ cu destulă înlesnire. Strîmtórea, în care mĕ aflu, sĕ scuze stângăcia mea. Nu e presumpțiune, nu vointa mea proprie, ceea-ce mĕ face sĕ punŭ răbdarea d-vóstrĕ la încercare: mĕ silesce puterea, căreia ne supunemŭ cu toții.

Stau aicĭ sub greaua acusare de a fi abusatŭ de unulŭ din cele mai frumóse drepturĭ ale mele, de libertatea cuvêntuluĭ. Dumnedeu 'mĭ-a datŭ cuvêntulŭ, ér statulŭ 'mĭ-a acordatŭ dreptulŭ de alŭ rostí în tótă libertatea. Dacă este adevĕratŭ, că am abusatŭ de acestŭ dreptŭ, atuncĭ suntŭ unŭ omŭ stricatŭ, și ar fi o binefacere pentru mine, ca sĕ mi se iee pentru viitorŭ putința de a urma relelor mele impulsiunĭ. Nu am însă consciința că voiesc ceea-ce e rĕu, și e numai cu putință, că fac ceea-ce e rĕu stăruindŭ spre bine, E cu putință, că vederile, de care sunt condusŭ în actuala mea activitate, sunt în adevĕrŭ periculóse, chiar criminale; acum însĕ când e vorba sĕ fiu pedepsitŭ pentru ele, este o legitimă apĕrare, dacă îmĭ dau silința sĕ mĕ descarcŭ de vina. Dacă e adevĕratŭ, că sunt unŭ omŭ stricatŭ, acésta e o nenorocire pentru mine, vina însĕ cade numai asupra împrejurărilorŭ, în care am crescutŭ și care au făcutŭ din mine ceea ce sunt.

Dați-mĭ voiă sĕ vĕ indicŭ, spre desvinovățirea mea, aceste împrejurărĭ. M'am născutŭ în Világos, în acelașĭ Világos, unde s'a sĕvêrșitŭ la 1849 celebra capitulațiune. E unŭ tĕrgușorŭ măricelŭ, cu poporațiune în mare parte românéscă. O parte mai mică a poporațiunii sunt Germanĭ, așa numițĭ Șvabĭ, ér una încă mai mică Maghiarĭ. Casa părințilorŭ mei era aședată într'o stradă locuită mai alesŭ de Maghiarĭ, și încă ca băiĕtŭ micŭ vorbémŭ cu camaradii mei maghiarĭ totŭ atâtŭ de bine limba maghiară ca pe cea română. Până la terminarea studiilorŭ mele gimnasiale am trăitŭ apoi necurmatŭ în cercurĭ maghiare, în care eram bine vĕḑutŭ și în care mĕ simțiam bine. Astfelŭ încă din copilăria am perdutŭ consciința de rassă și m'am obicĭnuitŭ a căuta numai omulŭ în ómenĭ și a nu face ca înclinările mele sĕ atârne dela naționalitatea celorŭ ce vorŭ sĕ și-le câștige. Dar singură acéstă împrejurare nu ar fi pututŭ sĕ mĕ aducă pe banca de acusațĭ.

Există în comuna nóstră o anomaliă, care a determinatŭ vederile mele. Românii, Germanii și Maghiarii nu trăiau în pace. Fiesce care dintre aceste trei elemente voia sĕ-le impună celorlalte conducerea sa. Astfelŭ s'au produsŭ adeseorĭ lupte, și îmĭ aducŭ aminte, că pe timpulŭ, când eram băiatŭ micŭ, mai multe dintre rudele mele au fostŭ puse în lanțurĭ și duse în casematele cetății dela Aradŭ. Astăḑĭ de sigurŭ nu se vorŭ fi găsindŭ în întrega monarchiă decâtŭ puține comunitățĭ, unde stările sunt atâtŭ de pacĭnice ca la noi. Cum s'a întêmplatŭ acésta? Când au vĕḑutŭ, că nu potŭ sĕ vețuiască pacĭnicŭ împreună, ómenii au luatŭ hotărîrea de a trăì pacĭnicŭ unii lângă alții. Ei și-au ḑisŭ: în biserică nicĭ odată nu avemŭ certurĭ; de ce óre sĕ nu avețĭ, pe câtŭ e cu putință, și în afacerile comunale, voi primarulŭ și notarulŭ vostru, ér noi pe ai noștri. Ei au luatŭ hotărîre de a face din o comună politică două, și orĭ câtŭ de straniu ar părea, este în țéra nóstră de vr'o 20 anĭ o comună, care după naționalitățĭ e împărțită în două: Oláh-Világos și Magyar-Világos. Românii au primarulŭ lorŭ, primăria lorŭ; totŭ astfelŭ și ceilalțĭ; ér când e vorba de interese comune, se întrunescŭ representanțele ambelorŭ comune, — și lucrulŭ merge. Dacă e bine orĭ rĕu așa, acésta nu o vomŭ hotărî aicĭ. Destulŭ, că eu m'am născutŭ în acéstă comună; nu este vina mea, că încă de copilŭ m'am deprinsŭ, ca fiesce care se-șĭ pună viața după propriele sale înclinărĭ la cale; nu este vina mea că am devenitŭ cu desĕvêrșire incapabilŭ de a înțelege oportunitatea unei direcțiunĭ opuse aceștia. Devinŭ nervosŭ, când vĕdŭ, că unŭ omŭ vrea sĕ-i impună celuilaltŭ limba sa, vederile sale, conducerea sa, fără ca sĕ resulte din acésta vre-unŭ folosŭ fie pentru publicitate, fie pentru viața privată, fie pentru cea comună.

Astfelŭ am fostŭ crescutŭ. Cu acéstă crescere am mersŭ, ca voluntarŭ la Viena. In casarmă eramŭ peste 30 ómenĭ tinerĭ, unulŭ Boemŭ, altulŭ Maghiarŭ, acesta Italianŭ, acela Polonezŭ, erau vre-o ḑece, cincĭspre-ḑece naționalitățĭ, eu singurŭ Românŭ; nicĭ odată nu m'am simțitŭ isolatŭ; mi-am aflatŭ totdéuna prietenĭ bunĭ între acești ómenĭ: eram cu toții camaraḑĭ, căcĭ e în natura omului sĕ rĕsplătéscă cu iubire iubirea, unde o găsesce. Acésta amŭ găsit-o acasă, acésta în armată și totŭ acésta în cultura germană, spre care mi s'a deschisŭ drumulŭ la universitatea din Viena. Göthe și Schiller, Kant și Schopenhauer și tóte acele spirite marĭ care, eșite din mijloculŭ poporului germanŭ, atâtŭ de multŭ au contribuitŭ la ridicarea omenirii, cunoscŭ numai pe omulŭ, care este, precum se ḑice, fórte înclinatŭ spre rĕutate; ei însĕ nu-i împartŭ pe ómenĭ, după naționalitate, în mai bunĭ și mai rĕi. Ear eu eram pré tînĕrŭ, lipsitŭ de experiențe, pré tare înclinatŭ a mĕ supune autorității lorŭ, pentru ca sĕ mĕ fi întrebatŭ, dacă au aceștĭ ómenĭ dreptate orĭ nu? Abia dupăce m'am întorsŭ acasă mi s'a pusŭ acésta întrebare, amŭ vĕḑutŭ, că nu aceste vederĭ predomnescŭ aicĭ, ci altele, care stau în contraḑicere cu ele. Puținŭ după întórcerea mea în țéră am simțitŭ, că sunt osênditŭ a luptá contra curentului predomnitorŭ. Nu aș fi făcut'o însĕ nicĭ-odată acésta, dacă n'așŭ fi fostŭ îmbărbătatŭ prin aceea, că nu eram singurulŭ representant alŭ vederilorŭ mele. Stau aicĭ, ce-i dreptŭ, eu singurŭ, dar nu pentru mine singurŭ: este unŭ întregŭ cercŭ de bărbațĭ, care susținŭ vederile, pentru care sunt datŭ în judecată. Nu o accentuezŭ acésta, pentru ca sĕ mĕ desvinovățescŭ: primescŭ rĕspunderea pentru mine singurŭ. Vina e însĕ comună: primescŭ eu singurŭ pedépsa, însĕ pentru verdictulŭ d-vóstrĕ nu este indiferentŭ, dacă vina este individuală orĭ comună.

Intrebŭ acum, ce se cuprinde în acelŭ articulŭ? Au fostŭ aicĭ în Sibiiu doi ómenĭ rĕi osêndițĭ la mórte: erau vrednicĭ de acésta osândă. Pertractarea însă s'a făcutŭ în o limbă, pe care aceștĭ ómenĭ nu o cunosceau, pe care publiculŭ din Sibiiu nu o cunoscea; judecătorii cunosceau însĕ, cunosceau cu toții limba acusațilorŭ și a publicului; nu era dar motivată necesitatea de a face pertractarea într'o limbă, pe care cei în primulŭ locŭ interesațĭ nu o înțelegŭ. Nu ḑicŭ, că acésta e o nedreptate: nu înțelegŭ însĕ cum póte sĕ concórde acésta cu scopulŭ urmăritŭ prin pertractare? Dar eu ḑicŭ mai multŭ încă în articolulŭ încriminatŭ: e rĕu sĕ se facă așa, pentru că ómenii suntŭ împinșĭ prin acésta în modŭ fatalŭ sĕ nu-șĭ iubéscă țéra așa, cum trebue. Intr'unŭ cuvêntŭ, presiunea, ce se face prin acésta, nu e motivată.

Precum vedețĭ, domnilorŭ, după crescerea ce mi-s'a datŭ, și după cultura, de care m'am împărtașitŭ la universitate, eu trebuia sĕ o ḑicŭ acésta; și totușĭ, dacă aș fi fostŭ eu singurŭ de părerea acésta, nu i-așĭ fi datŭ expresiune, am simțitŭ însă, că nu sunt singurŭ, ci întréga opiniune publică era pusă în nedumerire.

Mi se va face póte imputarea, că am voitŭ sĕ-i câștigŭ pe Sașĭ pentru noi Românii. De sigurŭ însă sunteţĭ convinșĭ, că de acésta nu póte sĕ fie vorba. Nu e Românulŭ celŭ ce vorbesce aicĭ: e omulŭ. Nu e aicĭ o cestiune națională: e una de umanitate. I se face orĭ și cărui omŭ nedreptate, când nu i-se dau tóte înlesnirile apĕrării. Mi se ia mie, lui Kleeberg orĭ Marlin, putința de a mĕ apĕrá, mi se ia mie, ca publicŭ, putința de a trage folosŭ din pertractare, când ea se face într'o limbă, pe care nu o pricepŭ. Mi se va ḑice póte, că e lege. Eu nu cunoscŭ legea, care înlocuesce aicĭ limba germană cu cea maghiară. Presupunêndŭ, că există o asemenea lege, cine óre i-ar puté luá cetățenului dreptulŭ de a susține, că este rea? Eu ḑicŭ, că mĕ supunŭ, dar legea nu póte sĕ aibă decâtŭ urmărĭ rele: prin acésta nu agitezŭ. Acela, care va abrogá acésta lege și va pune alta în loculu ei, acela îi va folosí țĕrii. Acesta e spiritulŭ, în care a fostŭ scrisŭ articolulŭ, și vĕ rogŭ, ca cetitŭ fiindŭ, astfelŭ sĕ-lŭ înțelegețĭ.

După aceste notarulŭ Dr. Albert de Haupt cetesce articolulŭ încriminatŭ.

In acestŭ articulŭ se ḑice că suntŭ 700 de anĭ de când Sasii au întemeiatŭ Sibiiulŭ, centrulŭ lorŭ de cultură, 700 de anĭ viața de aicĭ a fostŭ germană și germană a rĕmasŭ până în ḑiua de astăḑĭ. Acum după 700 de ani doi Germanĭ (Kleeberg și Marlin) fiind osêndițĭ la mórte prin furcĭ procesulŭ li sĕ face în limba maghiară pe care nu o înțelegŭ. Se accentuéză apoi principiulŭ publicității pertractĕrilorŭ finale și se ḑice că s'a datŭ o grea lovitură consciinței publice a Sașilorŭ pertractându se în Sibiiu unŭ procesŭ într'o limbă pe care ei nu o nțelegŭ. După aceste reflesiunĭ urméză partea încriminată a articulului ce s'a publicatŭ în corespondența nóstră de erĭ.

Vice-procurorulŭ **Tribus**, după o mică întroducere ḑice:

Astăḑĭ, când dreptatea penitențiară încă nu și-a eserciatŭ funcțiunea, însĕ totușĭ a ḑisŭ cuvêntulŭ celŭ dintèiu și seriosŭ, stămŭ încă sub impresia acelei drame gróznice, care s'a predatŭ aicĭ în forma procesului criminalŭ „Marlin-Kleeberg," a acelei icóne întunecate a sufletului omenescŭ, care, mĕ mirŭ, se pune în fruntea unui articolŭ politicŭ, ce respiră dușmănia! A fostŭ o cestiă de interesŭ generalŭ, care a pututŭ serví spre aceea, de a câștigá atențiunea publicului dela începutŭ pentru acestŭ articolŭ. De altă parte permitețĭ-mĭ de a conclude, că d-lŭ autorŭ chiar prin maniere, cu care a ilustratŭ acéstă icónă întunecată, a pututŭ sĕ créḑă, că va câștigá inimile cetitorilorŭ sĕi germanĭ, — carĭ astăḑĭ sunt judecătorii lui, pentru vederile sale. Eu sunt însĕ convinsŭ, că în inimile acestorŭ cetitorĭ germanĭ locuesce cu multŭ mai multŭ simțŭ de dreptate, decâtŭ sĕ trécă cu vederea vinovăția unui omŭ, pentru că elŭ are simpatii germane. Dacă d-vóstră încă vețĭ fi de vederile acestea, nu o sciu, sperezŭ însĕ, că vețĭ fi, dacă vețĭ urmá cu atențiune mersulŭ cugetelorŭ din articolŭ.

Acela incepe cu descriere falsă a procesului Kleeberg-Marlin. Eu sunt gata de a documenta, că afirmă neadevĕrulŭ, și apoi elŭ dă expresiune durerii și părerii de rĕu, că aicĭ în leagănulŭ unei viețĭ nemțescĭ de șépte sute de anĭ, acéstă viață nemțéscă trebue sĕ se stingă, și în fine erumpe fără nicĭ o logică în exclamațiunea, că nu Nemții, precum ar trebui sĕ presupui, ci Românii suntŭ constrânșĭ, de a căuta dușmanĭ, și a-i câștigá pretutindenea dușmanĭ. Eu credŭ, domnii mei, că d-vóstră vețĭ respinge presupunerea acésta cu indignațiune, eu credŭ că dacă vețĭ urma acestui sfatŭ, ațĭ esclama: „Dómne apĕră-mĕ de prietinĭ, că de dușmanĭ mĕ voiu apĕra eu!" Căcĭ autorulŭ totŭ nu va voí sĕ afirme, că dacă pertractarea finală în procesulŭ Kleeberg-Marlin s'a făcutŭ în limba maghiară, ar fi datŭ prilegiu ca Românii sĕ devină într'o ură órbă în contra statului maghiarŭ, ér altă causă d-lŭ autorŭ nu a înșiratŭ.

Nu póte remânea ascunsŭ pentru d-vóstră nicĭ aceea, că articolulŭ voiesce a executa în praxă misiunea, de a câștiga dușmanĭ statului maghiarŭ. Elŭ nu caută remediu pentru plângerile sale în luptă parlamentară-constituțională, nicĭ în împreunarea cu órecare dintre partidele parlamentare, carĭ se combatŭ în totŭ statulŭ constituționalŭ, ci d-lŭ autorŭ se silesce a câștiga patriei sale dușmanĭ afară de fruntarii, în strĕinătate Spre ce altceva a pututŭ sĕ'i servéscă reflectarea, că pe partea Românilorŭ stă numai România cea mică, ér pe partea Germanilorŭ marea Germaniă. E și trebue sĕ fie permisă în orĭ și care statŭ libera desvoltare a partidelorŭ; trebue sĕ-le fie permisŭ a se uní, chiar spre rĕsturnarea unui sistemŭ, a unui regimŭ momentanŭ, chiar spre reformarea unorŭ instituțiunĭ constituționale pe cale legală; statulŭ însușĭ trebue însĕ sĕ fie înaintea orĭ și cărui cetățénŭ sfântŭ, și patria trebue sĕ fie, unéscă-se elŭ în lupte cu orĭ și care partidă, neatacată. Eu credŭ, că acésta nu are lipsă de motivare; mie-mĭ lipsescŭ cuvinte pentru așa ceva, și eu numai cuvintele marelui poetŭ le potŭ reproduce: »Dacă voi nu o simțițĭ, nu o vețĭ ajunge!« Și care predă acuma publicității unŭ astfelŭ de articolŭ, în carele se ḑice limpede și respicatŭ: trebue sĕ pândimŭ după prilegiulŭ, de a clătina statulŭ maghiar din temeliile sale, trebue sĕ-i câștigămŭ dușmanĭ, trebue sĕ ne aliămŭ cu dușmanii lui, spre alŭ rĕsturná, — vĕ întrebŭ, acela, carele ḑice acésta, nu agitéză?

(Va urma).

Interpelația d-lui Vaida și „Ellenzék."

Amŭ comunicatŭ în fóia nóstră, că în adunarea generală a comitatului Coșiocnei d. Vaida a făcutŭ o interpelare în privința reuniunilorŭ de maghiarisare și a propusŭ sĕ se róge guvernulŭ, ca sĕ nu întăréscă statutele astorfelŭ de reuniunĭ și totodată funcționarii, dela prefectŭ pană la celŭ din urmă, sĕ nu ia parte în astfelŭ de reuniunĭ. Sórtea propunerei o cunóscemŭ, ea a fostŭ respinsă.

In contra d-lui Vaida »Ellezék« scrie unŭ articulŭ de fondŭ plinŭ de focŭ și de cătranŭ — cum îi e datina sĕ scriă în contra Românilorŭ — și ḑice între altele că d. Vaida e odrasla unei nobile familii ungurescĭ (?) valachisate, motivândŭ prin acésta necesitatea reuniunei de maghiarisare. Propunerea diui Vaida, ḑice cătrănită fóia clușiană, nu însemnéză altŭ ceva decâtŭ ca guvernulŭ unguresc sĕ interḑică națiunei ungurescĭ de a rĕmânea ungurésca. Istoria cunósce de o miă de anĭ Ungaria ca ungurésca. Némulŭ ungurescŭ a imprimiatŭ acestui statŭ marca sa națională, acestŭ némŭ a creatŭ și a susținutŭ, în mijloculŭ furtunilorŭ milenare, statulŭ, a creatŭ instituțiunile sale politice, de statŭ și sociale, și'a creatŭ cultura sa. Acestŭ némŭ, acéstă națiune începe acum sĕ-șĭ recuceréscă drepturile sale naționale răpite unŭ

cărdŭ de vreme; în parte naţiunea şi-a eluptatŭ érăşĭ independenţa sa de statŭ; ea vrea sĕ fie dómna sorţii sale; dar pentru redobândirea statului călcatŭ în picióre de forţa streină, némurile de limbă nemaghiară din acéstă ţéră n'au vĕrsatŭ nicĭ o picătură de sânge, din contră ele au intinsŭ mână de ajutorŭ pentru apĕsarea ţĕrii şi au intratŭ în solda forţei streine. Cu tóte acestea Ungurii împarţŭ libertăţile şi drepturile cu elŭ. Póte unŭ Nemaghiarŭ sĕ céră cu consciinţa liniştită dela unŭ Maghiarŭ, ca acesta sĕ priméscă apaticŭ decăderea némului sĕu? »Nu,« strigă »Ellenzék,« acésta nu o póte cere dela elŭ nici pangermanulŭ Sasŭ, nicĭ dacoromanulŭ Valachŭ, nicĭ panslavistulŭ Croatŭ. Şi dacă o cerŭ, înainte numai. In cele din urmă şi noi avemŭ dreptulŭ de a trăi, dacă ei au dreptulŭ sĕ pândéscă după viaţa propriei lorŭ patrii.« »Ellenzék« aminteşte apoi, că guvernulŭ a aprobatŭ statutele »Albinei«, ale reuniunei »Opinca«; amêndouĕ instituţiunile urmărescŭ tendinţe românescĭ, şi ceea ce e permisŭ altora în acéstă direcţiune, Ungurilorŭ sĕ le fie opritŭ în ţéra lorŭ propriă? Reuniunea de maghiarisare este tocmai necesară considerândŭ casulŭ lui Vaida, pentru ca sĕ se înăbuşéscă orĭ ce altă degenerare.

Acesta este cuprinsulŭ articolului rătăcitului »Ellenzék«, pe care ne reservămŭ a-lŭ luminá în numĕrulŭ viitorŭ.

SCIRILE ĐILEI.

Ni se scrie, că Românii din Sibiu şi jurŭ vorŭ da în 10 Februariu n. în sala hotelului dela Impĕratulŭ Romanilorŭ unŭ banchetŭ în onórea redactorilorŭ G. Bariţŭ şi I. Slavici.

—o—

In cerculŭ de asentare alŭ oraşului Braşovŭ tragerea la sorţĭ se va face Marţĭ în 10 Februariu n., înainte de amédĭ la 9 óre în sala magistratului. La tragerea sorţilorŭ se vorŭ presenta numai tinerii de clasa I a etăţii, adecă cei născuţĭ în 1865. Pentru cei absenţĭ póte trage sorţulŭ tata séu orĭ ce altă rudă, după cum le va conveni.

—o—

»Pester Lloyd,« scriindŭ despre procesulŭ »Tribunei,« đice că jurii din Sibiiu si-au câştigatŭ renume în tótă ţéra. Amintesce apoi unŭ discursŭ ţinutŭ de curêndŭ în dietă în contra juriului pressei, dândŭ cu acésta a se înţelege că juriulŭ trebue neapĕratŭ cassatŭ. Lucrulŭ e uşorŭ de esplicatŭ: se caută pasŭ cu pasŭ motive pentru a-şĭ justifica ministrulŭ Tisza luarea mĕsurilorŭ esceptionale.

—o—

Ni se comunică, că în Poiana-mĕrului în cârciuma lui A. P. s'ar fi comisŭ unŭ omorŭ. După o altă versiune mortulŭ ar fi victima unei bătăi întêmplată în afară de cârciumă. Casulŭ se anchetéză. Mediculŭ bănuesce că omorulŭ s'ar fi comisŭ chiar în cârciumă.

—o—

De asemenea ni se împărtăşesce, că în Zĕrnescĭ încă s'ar fi comisŭ unŭ omorŭ, causatŭ de necredinţa unei femei.

—o—

După resultatele manipulării vamale la oficiulŭ de vamă din Braşovŭ s'au esportatŭ în 1884 în România 47 milióne klgr. faţă cu 40 mil. în 1881. Din acestea se vinŭ pe bĕuturĭ 1.238,000 klgr., pe sticlăriă 960,000 klgr., pe lemne 978,000 klgr., pe funii şi sforĭ 798,000 klgr., pe legumĭ, póme ş a. 787,000 klgr., pe inŭ, cânepă ş. a. 709,000 klgr. (din care 529,000 klgr. pânză de împachetatŭ), pe hârtiă 630,000 klgr., pe mărfurĭ de lână 222,000 klgr., pe pele lucrată 77,000 klgr. Importulŭ a fostŭ în 1884, 44.708,000 klgr., pentru care s'a plătitŭ vamă 112,000 fl. faţă cu 24 milióne în 1881 pentru care s'a plătitŭ vamă 75,000 fl. Mai multŭ s'au importatŭ cereale (22.118,000 klgr.). Esportulŭ în genere a fostŭ mai mare ca în cei 10 anĭ din urmă, dar se arată o scădere în unele articule.

—o—

Camera advocaţilorŭ din Cluşiu a adresatŭ ministrului de justiţiă cererea pentru construirea unui palatŭ alŭ justiţiei în Cluşiu.

—o—

Foile cluşene spunŭ, că đilerulŭ din Suciacŭ Iónŭ Rusu a fostŭ atacatŭ în strada Pata din Cluşiu, bătutŭ de mórte şi jăfuitŭ de manta, pălăria şi de bănişorii ce'i avea la elŭ. Nenorocitulŭ a fostŭ dusŭ în spitalŭ, ér făptuitorii, carĭ s'au prinsŭ, în arestŭ.

—o—

Comisiunea de petiţii a senatului românŭ, cercetândŭ plângerea comersanţilorŭ de porcĭ în privinţa şicanelorŭ ce li se facŭ la exportulŭ acestorŭ vite în Austro-Ungaria, a decisŭ în unanimitate sĕ recomande petiţia guvernului, atrăgêndu-i atenţia asupra conţinutului ei.

—o—

»Românului« i se scrie din Vernon (Francia) că la 17/29 Ianuariu s'au pornitŭ la Bucurescĭ cărţile rĕposatului Ubicini date bibliotecei române. Numĕrulŭ lorŭ se urcă la 1100 volume şi vr'o 300 broşure. Colecţiunea completă a »Monitorului oficialŭ« românŭ şi a »Românului« au fostŭ trămise la Parisŭ, după cererea legaţiunei române.

—o—

In séra de 2 Februariu n. a isbucnitŭ foc în teatrulŭ Vienei. Din norocire s'a putută repede stânge, până a nu afla publiculŭ, care fiindŭ numerosŭ, s'ar fi putută întêmpla marĭ nenorocirĭ.

—o—

In contra lui O'Donovan Rossa, capulŭ Fenienilorŭ din Statele-unite americane, a comisŭ unŭ atentatŭ o femeă tînĕră de 24 anĭ cu numele Yeslet Dudley trăgêndŭ asupră'i c'unŭ revolverŭ, aşa că glonţulŭ i-a intratŭ în spinare. Este constatatŭ, că ea n a comisŭ atentatulŭ din rĕsbunare, ci din altŭ motivŭ. Ea este o îngrijitóre într'unŭ spitalŭ din New-York şi se đice că sufere de parocsismŭ şi că a fostŭ odată în casa nebunilorŭ. Điarele americane îşĭ esprimă părerea de rĕu asupra acestui atentatŭ. O'Donovan Rossa se află mai bine şi se crede că va scăpa cu viaţă. Atentatórea e arestată.

CORESPONDENŢA NÓSTRA DIN COMITATE.

De lângă Reghinulŭ săsescŭ, 16 Ianuariu 1885.

Proverbulŭ đice: sĕ feréscă Dumnedeu orĭ şi pe cine de ruşinea têrgului. Intr'o Joi din sĕptămânile trecute, đi în care se ţine têrgŭ de sĕptămână în Reghinulŭ săsescŭ, s'a întêmplatŭ unŭ casŭ vrednicŭ de însemnatŭ. In contra fraţilorŭ Alexandru şi Iosifŭ Boeriu, comercianţĭ în Reghinulŭ săsescŭ, pentru datoriă a fostŭ ordinată din partea judecătoriei Reghinului săsescŭ secvestrarea obiectelorŭ aflătóre în boltă (prăvăliă) şi cu ducerea în deplinire a aceleia a fostŭ încredinţatŭ executorulŭ dela judecătoria reg. susnumită George Sceopulŭ pre lângă întrevenirea advocatului sasŭ acusătorŭ (din respectŭ către persóna numele îlŭ tacŭ) din Reghinulŭ săsescŭ. — Aceştia, mergêndŭ la faţa loculuĭ în bolta susnumiţilorŭ fără martorĭ, au aflatŭ dintre acusaţĭ numai pe unulŭ faţă, căcĭ celălaltŭ era dusŭ în piaţă spre a face cumpĕrărĭ. Mai înainte de tóte dară executorulŭ George Sceopolŭ, după datina legii, a făcutŭ cunoscutŭ respectivului pentru ce îlŭ încomodéză. La acésta acusatulŭ i-a datŭ rĕspunsŭ, că deórece dênsulŭ este numai ca ajutorŭ în boltă şi principalulŭ nu se află faţă, precum nicĭ decisiunile judecătorescĭ nu sună pre numele dênsului, atâtŭ esecutorulŭ câtŭ şi advocatulŭ acusatorŭ sĕ aştepte până ce va veni proprietarulŭ adevĕratŭ alŭ boltei, şi apoi după acea sĕ'şi facă treburile.

S'a luatŭ rĕspunsulŭ aceluia spre cunoşcinţă din partea executorului şi a advocatului orĭ ba, nu se scie. Destulŭ atâta, că după cum amŭ đisŭ mai susŭ martorĭ de faţă nu erau, şi esecutorulŭ George Sceopulŭ, s'a dusŭ sĕ caute martorĭ, ér advocatulŭ a rĕmasŭ în boltă, pe semne sĕ păzéscă, ca nu cumva acuzatulŭ sĕ ascundă ceva din obiecte. Dér după ce s'a depărtat executorulŭ de acolea, numai decâtŭ acusatulŭ l'a provocatŭ pe advocatŭ sĕ iasă din boltă afară, pentru că dênsulŭ voiesce sĕ închidă bolta şi sĕ mérgă după frate-sĕu spre a-lŭ chemá sĕ fie faţă la înregistrarea obiectelorŭ; — advocatulŭ nu a vrutŭ sĕ urmeze provocării, şi aşa comerciantulŭ eşindŭ din boltă afară, — pre advocatŭ l'a închisŭ ecolo »în boltă« şi pre când a venitŭ executorulŭ George Sceopulŭ a aflatŭ bolta închisă, — éra advocatulŭ strigă şi se rugă, ca orĭ şi pe ce cale sĕ-lŭ elibereze din închisóre. Atuncea esecutorulŭ George Sceopulŭ, confusŭ cum era, a fugitŭ la lăcătuşulŭ Georg Kaiser şi l'a rugatŭ sĕ mérgă cu instrumentele sĕ desfacă uşa dela boltă, acesta însĕ a rĕspunsŭ, că în aşa ceva nu se amestecă; a fugitŭ la lăcătuşulŭ Anti, dela acesta încă totŭ acelŭ rĕspunsŭ l'a primitŭ, — şi totŭ aşa şi dela alţii, — Advocatulŭ era închisŭ în boltă, — publiculŭ se adună în numĕrŭ mare, ca la o minune — şi advocatulŭ rĕmase totŭ închisŭ, până ce veniră comercianţii fraţĭ Alexandru şi Iosifŭ Boeriu şi au deschisŭ uşa dela boltă eliberândŭ-lŭ. Advocatulŭ vĕdêndŭ mulţimea de ómenĭ ce se adunaseră ca într'o đi de têrgŭ privindŭ ca la o minune, de ruşine şi-a învĕlitŭ capulŭ în căputŭ şi s'a depărtatŭ lăsândŭ pe ceilalţĭ acolo, nu multŭ după acea sa depărtatŭ şi executorulŭ fără a fi făcutŭ vr'o ispravă.

Şi iată aşa, atâtŭ isteţulŭ executorŭ dela judecătoria reg. a Reghinului săsescŭ George Sceopulŭ, omŭ cu apucăturĭ marĭ, câtŭ şi advocatulŭ omŭ de sciinţă înaltă, au fostŭ păcăliţĭ de numiţii comercianţĭ. Insĕ cu acéstă comediă nu s'a finitŭ, căcĭ fraţii Alexandru şi Iosifŭ Boeriu pe advocatulŭ actorŭ l'au pîrîtŭ pentru 60 de fl. v. a. care sumă de banĭ respectivii afirmă că le lipsesce din cassa în care dînşii îşĭ păstrezŭ banii. — Urmarea se va vedé. — Proverbulŭ đice: »că sĕ'lŭ feréscă Dđeu orĭ şi pe cine de ruşinea têrgului.«

—n—

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Londra, 6 Februariu. — Unŭ comunicatŭ alŭ ministerului de rĕsboiu confirmă căderea Chartumului întêmplată la 26 Ianuariu n. Când trupele englese au ajunsŭ la 28 Ianuariu n. înaintea Chartumului, loculŭ era ocupatŭ deja de inimicŭ. Despre sórtea lui Gordon nu se scie nimicŭ. Se va ţiné unŭ consiliu de ministri. Poporaţiunea este fórte agitată. Mare îmbulzélă de ómenĭ este înaintea biuroului điarelorŭ.

DIVERSE.

LOGODNĂ. — Sâmbătă séra se va celebra în sînulŭ familiei d-lui Diamandi Manole logodna fiicei d-sale a domnişórei Maria cu domnulŭ Doctorŭ în medicină George Baiulescu.

Le urămŭ tóte tericirile!

Mişcarea poporaţiunei din România în anulŭ 1882. — După statistica oficială, publicată acum de curêndŭ, mişcarea poporaţiunii în anulŭ 1882 a fostŭ următórea: Căsătorii: 44,242, din cari 5,523 pentru poporaţiunea urbană, şi 38,719 pentru poporaţiunea rurală; nascerĭ: 189,220, din cari 31,135 pentru poporaţiunea urbană, şi 158,085 pentru poporaţiunea rurală; morţĭ: 132,411, din cari 27,445 pentru poporaţiunea urbană, şi 104,956 pentru poporaţiunea rurală. Escedentulŭ dér între nascerĭ şi morţĭ, în 1882, este de 56.809. Comparândŭ acéstă statistică cu cea din anulŭ 1881, găsimŭ că numĕrulŭ căsătorielorŭ a crescutŭ în 1882 cu 2,175. Acéstă crescere a fostŭ numai pentru poporaţiunea rurală, căcĭ pentru poporaţiunea urbană numĕrulŭ căsătorielorŭ în 1882 a fostŭ mai micŭ cu 104 decâtŭ celŭ din 1881. Diferinţa nascerilorŭ, între cei doi anĭ, este de 2,784 în mai puţinŭ pentru anulŭ 1882, şi acésta în paguba poporaţiunii rurale. Mortalitatea însĕ în 1882 a fostŭ cu multŭ mai mare; astfelŭ în 1881 la 192,004 nascerĭ au fostŭ 123,390 morţĭ, pe când, în 1882, la 189,220 nascerĭ au fostŭ 132,411 morţĭ, prin urmare o diferinţă în mai multŭ pentru anulŭ 1882 de 9,021, la care mai adăogândŭ încă şi diferinţa nascerilorŭ între acestĭ doi anĭ, ajungemŭ la unŭ totalŭ, în paguba crescerii poporaţiunii de 11,805.

O îndoită sinucidere. — In departamentulŭ Mans, în Francia, Vinerea trecută, unŭ bărbatŭ şi o femeă, amêndoĭ tinerĭ, îmbrăcaţĭ fórte bine, se presintară la d-na Goujon, pe strada Acces-du-Bourg-Belé, şi cerură ca sĕ închirieze o cameră, care era anunţată afară pe unŭ peteců de hârtiă, ca odaiă de închiriatŭ. In aceeaşĭ séră se instalară sub numele de d-lŭ şi d-na Budan şi plătiră luna înainte. Dênşii rugară pe d-na Goujonŭ sĕ le cumpere cărbunĭ de lemnŭ pentru „a se încălđi.« D-na Goujon cumpĕră chiar a doua đi cărbunii ceruţĭ şi îi sui în camera noilorŭ chiriaşĭ. Sâmbătă şi Dumineca petrecură în plimbărĭ cu trăsura şi scriindŭ scrisorĭ. Nimicŭ anormalŭ nu se observa în atitudinea lorŭ; asemenea fu şi Lunĭ. In nóptea de Lunĭ, d-na Goujon audi o lovitură sécă, pe care o atribui repedei închiderĭ a unei uşĭ, lucru de care nu se îngriji. Marţĭ diminéţa duse ca de obiceiu tinerilorŭ ceşcile cu ciocolată. Nimenĭ nu-i rĕspunse. Dênsa reveni de mai multe orĭ, şi, în sfârşitŭ, temându-se ca sĕ nu se fi întêmplatŭ vre-o nenoroeire, spuse lucrulŭ bărbatului ei şi unui vecinŭ. Aceştia încercară în zadarŭ sĕ deschidă uşa, în dreptulŭ căreia se pusese pe dinăuntru unŭ dulapŭ. Din curte, puţin cu ajutorulŭ unei scărĭ sĕ se uite în odaiă şi vĕđu pe amêndoi tinerii în cămaşĭ pe patŭ. In acelaşĭ timpŭ unŭ greu mirosŭ de cărbunĭ îi înecă. Brigadierŭlŭ gendarmeriei fiindŭ vestitŭ, pătrunse în odaiă. Pe patŭ în faţa ferestrei se aflau amêndouĕ cadavrele, alŭ lui Budan şi alŭ amantei sale. Budan ţinea în mâna dréptă unŭ revolverŭ care avea unŭ glonţŭ descărcatŭ. Mâna stângă 'i atêrna afară din patŭ. Sub bărbiă, glonţulŭ făcuse o gaură prin care cursese o mulţime de sânge. In crescetulŭ capului glonţulŭ făcuse o ridicătură. Tênĕra, în cămaşe ca şi amantulŭ ei, se vedea a fi fostŭ violentată. Pe sobă erau trei scrisorĭ: una d-nei Goujon, una d-lui Budan, cultivatorŭ la Guecelard şi a treia vĕduvei Ainault a Neuil, cumnată Peret, fără vre-o altă arătare. Scrisórea adresată dómnei Goujon a fostŭ deschisă de către d. Fournier, comisarŭ poliţienescŭ. In acéstă scrisóre d. Budan ruga pe d-na Goujon sĕ trimită pe celelalte douĕ, asigurându'o că i se va plăti totŭ ce i se va datora. Părinţii sĕi îi vorŭ esplica motivulŭ nenorocitei lorŭ hotărîrĭ. Doctorulŭ Feneant, conchide că a fostŭ unŭ îndoitŭ sinucidŭ, prin revolverŭ întru câtŭ privesce pe Budan şi prin asfixie întru câtŭ privesce pe amanta sa. In buzunarele hainelorŭ se găsi o cartă de visită cu adresa următóre: Budan, adjutantŭ în alŭ 125-lea de liniă, Poitiers; şi o scrisóre a unui prietinŭ vorbindŭ de o femeiă care venise sĕ întrebe de dênsulŭ la casarma din Poitiers şi lăsase o vorbă pentru dênsulŭ la sergentulŭ de gardă. Sinucisulŭ este în adevĕrŭ Louis Budan, în vêrstă de douĕ-đecĭ şi optŭ de anĭ, adintantŭ în alŭ 125-lea de liniă, născutŭ la Guecelard, unde tatălŭ sĕu este cultivatorŭ. Dênsulŭ a fostŭ recunoscutŭ de către fratele sĕu chematŭ prin telegramă. Acestui tênĕrŭ îi fusese refusată de către familia sa autorisaţiunea de a se căsătorĭ cu o amantă a sa care îi făcuse unŭ copilŭ la Guecelard. Fata se numesce, după cum se crede, Eugenia, fiindŭ că astfelŭ o numea Budan. Câtŭ despre numele ei de familie se presupune a fi Ainault. Dênsa părea că are 18 până la 20 de anĭ, însĕ d-nei Goujon îi spusese că are douĕ-đecĭ şi trei de anĭ. Budan părăsise, se đice, în chipŭ neregulatŭ regimentulŭ sĕu.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurelŭ Mureşianu**

Cursulŭ la bursa de Viena
din 5 Februarie st. n. 1885.

Rentă de aurŭ ungară 6%	—.—	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	98.60	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.50
Rentă de hârtiă 5%	94.40	Imprumutulŭ cu premiu ung.	118 60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146.25	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	118.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.10	Renta de hârtiă austriacă	83.45
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	122.50	Renta de arg. austr.	83.95
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	107.75	Renta de aurŭ austr.	106.70
Bonurĭ rurale ungare	102.—	Losurile din 1860	138 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50	Acțiunile bănceĭ austro-ungare	866.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	101.50	Act. bănceĭ de creditŭ ung.	313.25
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—	Act. bănceĭ de creditŭ austr.	303.60
Bonurĭ rurale transilvane	101.25	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.80
		Napoleon-d'orĭ	9.77 —
		Mărcĭ 100 împ. germ.	60.35
		Londra 10 Livres sterlinge	123.60

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 23 Ianuariu st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	—	—
Renta rom. amort. (5%)	92¾	—
» convert. (6%)	88	—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	31	—
Credit fonc. rural (7%)	96¾	—
» „ „ (5%)	83½	—
» » urban (7%)	93½	—
» » » (6%)	94	—
» » » (5%)	83	—
Banca națională a României	—	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	270	—
« » » Națională	206	—
Aurŭ	13½%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieței Brașovŭ
din 6 Februarie st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.60	Vênd.	8.62
Argint românesc	»	8.45	»	8.50
Napoleon-d'orĭ	»	9.75	»	9.77
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.76
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	128.—	„	129.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

ANUNCIU DE PREȚURĬ

privitorŭ la „petrile de móră“ massive de cremene din „Ciceu,“ fosta cetate a lui Petru Rareșiu în 1526, ce se află de vêndare în

Depositulŭ de Petrii de Móră

alŭ lui

Josifŭ Bledy în Deșiu.

Cu banĭ gata — **Petrii de móră perfectŭ cioplite.** — Cu rembursare.

Grosimea in metri	Grosimea policarĭ	0.15½ 6″ frt	cr.	0.18 7″ frt	cr.	0.21 8″ frt	cr.	0.24 9″ frt	cr.	0.26 10″ frt	cr.	0.29 11″ frt	cr.	0.32 12″ frt	cr.	0.34 13″ frt	cr.	0.37 14″ frt	cr.	0.40 15″ frt	cr.	0.42 16″ frt	cr.	0.45 17″ frt	cr.	0.47 18″ frt	cr.
0.95	36″	16	20	18	90	21	60	24	30	27	—	29	70	32	40	35	10	37	80	40	50	43	20	45	90	48	60
0.97	37″	16	50	19	25	22	—	24	75	27	50	30	25	33	—	35	75	38	50	41	25	44	—	46	75	49	50
1.00	38″	16	80	19	60	22	40	25	20	28	—	30	80	33	60	36	40	39	20	42	—	44	80	47	60	50	40
1.02	39″	17	10	19	95	22	80	25	65	28	50	31	35	34	20	37	05	39	90	42	75	45	60	48	45	51	30
1.05	40″	17	40	20	30	23	20	26	10	29	—	31	90	34	80	37	70	40	60	43	50	46	40	49	30	52	20
1.07	41″	17	70	20	65	23	60	26	55	29	50	32	45	35	40	38	35	41	30	44	25	47	20	50	15	53	10
1.10	42″	18	—	21	—	24	—	27	—	30	—	33	—	36	—	39	—	42	—	45	—	48	—	51	—	54	—
1.12	43″	18	30	21	35	24	40	27	45	30	50	33	55	36	60	39	65	42	70	45	75	48	80	51	85	54	90
1.15	44″	18	60	21	70	24	80	27	90	31	—	34	10	37	20	40	30	43	40	46	50	49	60	52	70	55	80
1.17	45″	18	90	22	05	25	20	28	35	31	50	34	65	37	80	40	95	44	10	47	25	50	40	53	55	56	70
1.20	46″	19	20	22	40	25	60	28	80	32	—	35	20	38	40	41	60	44	80	48	—	51	20	54	40	57	60
1.22	47″	19	50	22	75	26	—	29	25	32	50	35	75	39	—	42	25	45	50	48	75	52	—	55	25	58	50
1.25	48″	19	80	23	10	26	40	29	70	33	—	36	30	39	60	42	90	46	20	49	50	52	80	56	10	59	40
1.27	49″	20	10	23	45	26	80	30	15	33	50	36	85	40	20	43	55	46	90	50	25	53	60	56	95	60	30
1.30	50″	20	40	23	80	27	20	30	60	34	—	37	40	40	80	44	20	47	60	51	—	54	40	57	80	61	20
1.32	51″	20	70	24	15	27	60	31	05	34	50	37	95	41	40	44	85	48	30	51	75	55	20	58	65	62	10
1.35	52″	21	—	24	50	28	—	31	50	35	—	38	50	42	—	45	50	49	—	52	50	56	—	59	50	63	—

(Inălțimea petrii în metrii și policarĭ)

Fie-care pétră cum iese din baiă cioplită numai din grosŭ și negăurită, este mai eftină cu 6 fl.

Transportate la gara călei ferate în Deșiu.“

Comandele se efectuescŭ pe lângă anticipațiă de 10 fl. de bucată, cu care ocasiune se aviséză calitatea, mărímea petrei, și la cele cioplite și lărgimea găurei, precum și aceea, că la ce felŭ de móră orĭ măcinișŭ este de lipsă?

Observŭ, cumcă renumitele petrii din Ciceu, carĭ prin mine s'au probatŭ in 12 anĭ, precum s'au aflatŭ in locurile până acum folosite ca cele mai excelente, și întrecŭ în calitate totŭ felulŭ de alte petriĭ, au cea mai prețiósă însușire a gropișórelorŭ orĭ porilorŭ și destulă tăriă, care in nenumĕrate casurĭ obvinŭ ca cele mai țapene și gropicióse, prin urmare s'ar putea impărți în mai multe clase, dară pentru scopul procurărei mai ușóre le inșirŭ in 4 sorturĭ: 1. de totŭ massive, 2. cu porĭ micĭ, 3. cu porĭ mijlocii, 4. cu porĭ marĭ, și carĭ corespundŭ la totŭ felulŭ de măcinișu.

Mai incolo, ca la orĭ ce felŭ de măcinătură petrile nu sĕ lipescu, și la măcinatulŭ ordinarŭ incă sporesce făina mai multŭ, ca orĭ și ce pétră până acum cunoscută.

Mé rogŭ de concrederea comandatorilorŭ cu atâtŭ mai vĕrtosŭ, că cu ocasiunea trimiterei comandelorŭ voiŭ stărui ca petrile comandate se indestulescă pe p. t. comandatorĭ prin carĭ să le meritezŭ increderea și in viitorŭ.

Comandele se adreséză la

IOSIFŬ BLEDI,

depositorulŭ petrilorŭ de móră în Deșiu, unde este postă, cale ferată și telegrafŭ.

Observŭ, că suntŭ petrii de vêndutŭ, dar nu suntŭ adevĕrate, genuine, numai acestea ale mele.

Notițe de prețurĭ se trimitŭ franco orĭ cui cere.

IOSIFŬ BLEDY,
arendatoru minei de petrii de móră și maestru de zidire de morĭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiușŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vințulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Șibotŭ	4.35	11.43	
Orăștia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborșin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulișŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovațŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ	12.32	8.05	9.45
	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ	3.35	5.30
	4.00	6.20
Glogovațŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulișŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborșin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăștiă	10.47	3.46
Șibotŭ	11.14	4.20
Vințulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiușŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timișóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Hațegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Banița	6.43
Petroșenĭ	7.00

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroșenĭ	8.56
Banița	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Hațegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Acei domnĭ abonațĭ ai noștri, carĭ au plătitŭ prețulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ sĕu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile 1884, sunt rugațĭ a ne trimite diferența prețului urcatŭ dela 1 Aprile 1884, care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAȚIA „GAZ. TRANS.“

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.